

**KAVEREITA
EI SAA KOTONA
KÖKÖTTÄMÄLLÄ.**

PIDÄMME HUOLTA. Suuri osa suomalaisista kohtaa jotakin RAY:n avustamaa toimintaa. RAY ohjaa peliensä tuotot kansalaisjärjestöille, jotka auttavat ihmisiä pitämään huolta itsestään ja toisistaan eri elämäntilanteissa. Suomen Kuurosokeat ry saa tänä vuonna RAY:ltä 2 504 000 euroa tärkeään työhönsä.

TUNTOSARVI

Nro 3 ♦ Maaliskuu 2012

Suomen Kuurosokeat ry

**Nuorisotyö
yhdistyksessämme**

**Kokemuksia
JET-koulutuksesta**

Sisältö

Pääkirjoitus: JET-opiskelijoiden uurastus palkittiin.....	3
Suomen Kuurosokeat ry:n julkilausuma vuosille 2012–2013....	4
Kuurosokeusalan asiantuntijaryhmä.....	5
Nuorisotyö yhdistyksessämme.....	7
Kannanotto tulkin / viittomakielen ohjaajan / tulkin käytöstä.....	10
Hyvää pääsiäistä.....	13
Kela tiedottaa.....	14
Aluesihteerin esittäytyminen.....	15
Henkilöstöhallinnon kehittäminen JET-koulutuksessa.....	16
JET-koulutuksesta käytännön hyötyä työn suunnitteluun.....	18
Takakansi: Pidämme huolta -kampanjajuliste 2012, RAY.....	20

Etukannen kuvassa on pienistä maalatuista pääsiäismunista koostuva maapallo monacolaisen liikkeen edustalla. Kuva: Katriina Ekola.

Tuntosarvi 4/2012 ilmestyy 27.4. Aineiston viimeinen jättöpäivä 3.4.
Tuntosarvi 5/2012 ilmestyy 25.5. Aineiston viimeinen jättöpäivä 2.5.
Aineistoa voi lähettää osoitteeseen: tiedotus@kuurosokeat.fi.

TUNTOSARVI
38. vuosikerta
ISSN 0358-2280

Julkaisija
Suomen Kuurosokeat ry.

Taitto
Katriina Ekola

Päätoimittaja
vs. tiedottaja Katriina Ekola,
p. 040 753 2026, s-posti:
tiedotus@kuurosokeat.fi.

Toimitusneuvosto
Esko Jäntti (puheenjohtaja), Aarne Pirkola, Ari Suutarla, Jaakko Evonen (sihteeri) ja Katriina Ekola.

Hinta
Vuosikerta 25 euroa. Suomen Kuurosokeat ry:n jäsenille ja asiakkaille ilmainen. 12 numeroa vuodessa isokirjoituksella, pisteillä, äänitteellä, videona ja/ tai elektronisena versiona. Ruotsinkielinen Känfelspröten ilmestyy 4 kertaa vuodessa isokirjoituksella.

Tilaukset ja osoitteenmuutokset
Suomen Kuurosokeat ry, PL 40, 00030 IIRIS, p. 040 778 0299, faksi 040 604 7477, s-posti: kuurosokeat@kuurosokeat.fi. Toimiston aukioloaika ma-pe klo 8.00–15.45.

Painopaikka
Oriveden Kirjapaino.

Toimituksella on oikeus käyttää lehden juttuja yhdistyksen internet-sivuilla www.kuurosokeat.fi. Tuntosarvi on Kulttuuri-, mielipide- ja tiedelehtien liiton Kultti ry:n jäsenlehti.

JET-opiskelijoiden uurastus palkittiin

Tervehdys lukijoille aurinkoisesta Lappeenrannasta!

Torstaina 16.2.2012 sai 10 JET-koulutukseen (JET = johtamisen erityisammattitutkinto) tutkintotodistuksen. Takana oli yli vuoden kestänyt uurastus varsinaisen päivätyön ohella. Suoritus oli vaativa ja syystäkin todistuksen saajilla oli hymy herkässä.

Koulutuksessa olivat mukana myös järjestöpäällikkö **Heikki Majava** ja vastaava kodinhoidonohjaaja **Heli Virintie**, jotka olivat jo aikaisemmin suorittaneet JET-tutkinnon. Heiltä opiskelijat saivat arvokasta tukea ja apua. Nyt meidän kaikki esimiesasemassa olevat työntekijämme ovat siis suorittaneet tämän tutkinnon. Se on tosi hyvä saavutus ja antaa meille paremmat mahdollisuudet johtamisen edelleenkehittämiseen.

Koulutus toteutettiin yhdessä Pirkanmaan Oppisopimuskeskuksen (PIRKO) ja Tampereen Aikuiskoulutuskeskuksen (TAKK) kanssa.

PIRKO:n mukanaolo mahdollisti kustannusten pysymisen alhaisena. Varsinainen kurssimaksu oli vain 50 euroa opiskelijalta. Yhdistyksen hallitus onnitteli opiskelijoita 500 euron stipendillä.

Varsinaisen tutkinnon lisäksi opintojen tuloksena oli 10 kehittämishanketta. Jokainen opiskelija toteutti kehittämishankkeen, mikä liittyi läheisesti omaan työhön. Nämä kehittämishankkeet ovat ehkä selkein näkyvä hyöty yhdistykselle eli työnantajalle. Hankkeet esitellään lähiaikoina Tuntosarvessa.

Onnea vielä kerran kaikille opiskelijoille!

Aurinko lämmittää jo mukavasti ja ilmassa on selkeästi kevättä. Talven selkä on taas kerran taittunut.

Lappeenrannassa 7.3.2012

Seppo Jurvanen
puheenjohtaja ♦

Suomen Kuurosokeat ry:n julkilausuma vuosille 2012–2013

Saavutettavuus edistää kuurosokeiden osallistumista

Suomen Kuurosokeat ry:n vuosien 2012–2013 teemana on saavutettavuus. Yhdistys seuraa ja valvoo kuurosokeiden oikeuksia. Se pitää tärkeänä, että kuurosokeiden itsenäinen ja hyvä elämä toteutuu tasavertaisessa yhteiskunnassa. Yhdistys edistää v. 2005–2014 tavoiteohjelmansa mukaan muun muassa kuurosokean oikeutta täyspäinoiseen elämään, omaan kieleen, liikkumiseen, yksilölliseen tiedonsaantiin ja saavutettavuuteen.

Pohjoismaisen kuurosokeusmääritelmän mukaan ”kuurosokeus on erityinen toimintarajoite. Kuurosokeus on kuulon ja näön toimintarajoitteiden yhdistelmä. Tämä rajoittaa henkilön suoriutumista ja täyttää osallistumista yhteiskuntaan siinä määrin, että se edellyttää yhteiskunnalta tukea erityispalveluihin, ympäristön mukauttamiseen ja / tai teknisten apuvälineiden saamiseen.” Saavutettavuus on tärkeää kuurosokean hyvän ja itsenäisen elämän toteutumiseksi.

Saavutettavuudessa tulee ottaa huomioon kuurosokean tarpeet. Siinä keskeisellä sijalla ovat tiedonsaanti, kommunikaatio, yhteydenpito, liikkuminen ja osallistuminen sekä palveluiden saanti. Tietoon pääsemisen tulee olla esteetöntä. Kuurosokealla on oltava mahdollisuus tietokoneeseen ja erilaisiin tiedonsaannin apuvälineisiin, kuten pistenäyttöön, puhesyntetisaattoreihin ja ruudunsuurennosohjelmiin. Televisio-ohjelmissa tulisi tekstityksen lisäksi olla mahdollisuus vastaanottaa tietoa viittomakielellä ja kuvailulla. Kuurosokeiden käyttämien kommunikaatiomenetelmien eli viittomakielen, taktiilin viittomakielen, sormiaakkosten, pistekirjoituksen ja selkokielen tunnettavuutta on lisättävä.

Mahdollisuus esteettömään liikkumiseen ja osallistumiseen tulee taata esimerkiksi julkisissa tiloissa, rakennuksissa ja harrastetiloissa. Niissä käytettävien kuulutusten ja opasteiden tulee olla selkeitä, minä lisäksi opasteissa tulee olla pistekirjoitus. ♦

Kuurosokeusalan asiantuntijaryhmä

Teksti: Ritva Rouvinen

Kuurosokeus on erityinen toimintarajoite. Se on kuulon ja näön toimintarajoitteiden yhdistelmä. Pohjoismaainen määritelmä määrittelee kuurosokeuden toiminnallisesti, ei siis tarvitse olla täysin kuuro ja sokea ollakseen kuurosokea. Suurin osa ihmisistä, joita määritelmä koskee näkevät tai kuulevat vähän – tai sekä näkevät että kuulevat jonkin verran. Juuri kuulonäkövemmän yhdistelmä aiheuttaa suuria, erityisesti kommunikaatioon, tiedonhankintaan sekä orientoitumiseen ja liikkumiseen liittyviä ongelmia arjessa.

Kuurosokeus / kuulonäkövammaisuus on harvinainen yhdistelmä ja siksi se jää usein tunnistamatta. Tunnistamiseen ja toiminnallisuuden määrittelyyn tarvitaan monialaista yhteistyötä. Suomalainen palvelujärjestelmä perustuu hyvin pitkälti lääketieteellisiin diagnooseihin. Koska lääketieteessä ei ole ”kuurosokeus” erityisalaa, jää se usein tunnistamatta. Tunnistaminen ja kuulon sekä näön toimintarajoitteiden yhteisvaikutuksen

arvioiminen edellyttää silmälääkärin ja korvalääkärin yhteistyötä, vuoropuhelua ja konsultaatiota. Kuurosokeuden määrittelemisen toiminnallisesti edellyttää lisäksi moniammatillista asiantuntemusta tunnistamis- ja kuntoutusprosessiin.

Kuurosokeusalan asiantuntijaryhmä on perustettu lisäämään erityisesti kuurosokeusalan lääketieteellisen erityisasiantuntemuksen tietämystä palvelujärjestelmässä. Ryhmän tavoitteena on edistää kuurosokeiden / kuulonäkövam-

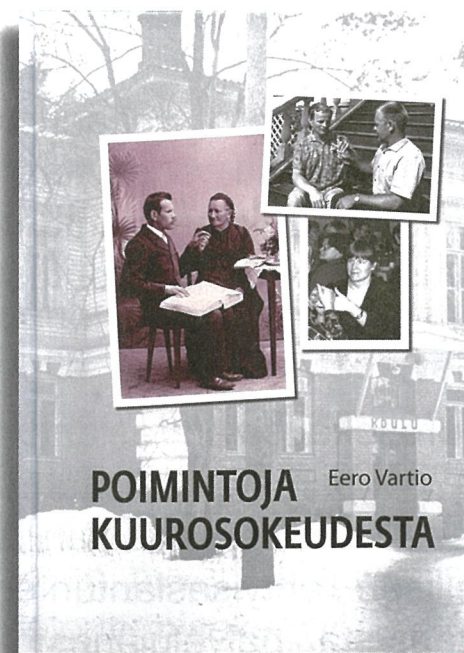
maisten tasa-arvoista kohtelua terveydenhuollossa sekä edistää yhdenvertaisuuden ja hyvinvoinnin saavuttamista yleisemminkin yhteiskunnassa. Asiantuntijaryhmä on poikkitieteellinen konsultaatio-ryhmä, joka toimii kiinteässä yhteistyössä Suomen Kuurosokeat ry:n kanssa. Asiantuntijaryhmässä on silmälääkäri, korvalääkäri, perinnöllisyyslääkäri sekä kuurosokeuden ja kuurosokeiden kommunikaation asiantuntijoita.

Asiantuntijaryhmään voivat ottaa yhteyttä kuurosokeat henkilöt itse, heidän omaisensa, yksittäiset lääkärit, sairaanhoitopiirit, kuntoutuksen parissa työskentelevät tai kaikki ne, joilla on kuurosokeuteen

liittyviä kysymyksiä. Konsultaatio voi liittyä esimerkiksi kuurosokeuden diagnosoimiseen, kartoitukseen, valitukseen tarvittaviin perusteluihin tai vastaaviin. Konsultaatio on maksutonta.

Asiantuntijaryhmään saa yhteyden lähettämällä sähköpostia osoitteeseen: kuurosokeusalan.asiantuntijaryhma@kuurosokeat.fi.

Lisätietoja saa myös ryhmän vetäjältä **Ritva Rouviselta**, ritva.rouvinen@kuurosokeat.fi tai 0400 884 236. Asiantuntijaryhmän nettisivut löytyvät Suomen Kuurosokeat ry:n nettisivuilta www.kuurosokeat.fi linkistä Tietoa kuurosokeudesta. ♦

Vartio, Eero:

Poimintoja kuurosokeudesta
Suomen Kuurosokeat ry, 2011.
ISBN 978-952-9713-52-3.
Hinta 25 euroa.

Tilaukset osoitteella:
tiedotus@kuurosokeat.fi

Nuorisotyö yhdistyksessämme

Teksti: Sanna Tuomaala, kuva: Anita Palo

Nuorisotyö on monella järjestöllä yksi osa toimintaa. Suomen Kuurosokeat ry:ssä toimintaa on ollut monessa muodossa vuosien varrella mm. Raksutin-lehden tekoa, nuorten kerho ja nuorille suunnattuja leirejä sekä kuntoutuskursseja. Kehitys kulkee, ja ajattelin tähän työhön ryhtyessäni, että voisimme yhteisvoimin tehdä nuorten toimintaa pysyvämmäksi.

Aloitin yhdistyksen tehtävissä vuonna 2006 ja työhöni sisältyi tehtäviä leirien, kerhojen ja jopa kirjaston parissa. Vähitellen työtehtävät mukautuivat tietotaitoni mukaan oman näköiseksi. Itsekin kuurosokeana näkökulmaa riitti moneen ja pystyin hyödyntämään omaa kokemustani. Kun työ alkoi muuttua haasteellisemmaksi, tunsin tarvitsevani lisätietoa nuorisotyöstä. Niinpä ehdotin rohkeasti työnantajalle haluavani kouluttautua työn ohella. Koulutusvaihtoehtoista oppisopimus vaikutti parhaimmalta tähän tarkoitukseen.

Oppisopimuksella nuorisohjaajaksi

Oppisopimuksella opiskelu alkoi keväällä 2009 Kanneljärven opistolla, Lohjalla. Oppisopimuskoulutus on kolmen (3) osapuolen yhteinen sopimus. Mukana on koulutuskeskus, työnantaja ja työntekijä/opiskelija. Opintopäivät vaihtelevat koulutuskeskuksen, alan ja oman opiskelutason mukaan. Myös kurssisisältö muokkaa aikataulua. Siinä oli uuden oppimisen paikka, kun piti opetella käyttämään kalenteria hyödyllisesti. Kävin teoriatunneilla opistolla ja muun ajan opiskelin työssä ollessa.

**Lisätietoja
oppisopimus-
koulutuksesta:**

www.oppisopimus.net

Oppisopimusajalta maksetaan palkkaa ja lisäksi on mahdollista saada pieniä korvauksia esim. aterioista, ja matkoista. Opiskelu on maksutonta. Kustannukset ja korvaukset vaihtelevat eri koulutuskeskuksissa. Työnantajallekin on hyötyä oppisopimusopiskelijasta, ei vain tietotaidon perusteella vaan myös kustannusnäkökulmasta. Työnantajalle maksetaan lukukausittain korvausta opiskelijan palkanmaksua varten. Lisätietoa oppisopimuskoulutuksesta löydät nettisivuilta osoitteesta: <http://www.oppisopimus.net>.

Valmistuin nuoriso- ja vapaa-ajan-ohjaajaksi joulukuussa 2011. Kokemus oli hieno, vaikka täytyy myöntää, että työ ja opiskelu samaan aikaan ei sovi kaikille. Ajankäyttö pitää osata, jotta ei väsy. Parasta oli tutustua uusiin ihmisiin, ja opiskelutulokkien avulla tutustuminen kävi nopeammin kuin jos olisin yrittänyt pärjätä ilman. Opiskelu ei

ollut pelkkää koulutehtäviä, vaan kävimme myös tutustumassa erilaisiin nuorisotyön paikkoihin ja vierailivat luennoitsijat kävivät pitämässä mielenkiintoisia luentoja. Vaikka valmistumisen jälkeen ei tarvitse koulun penkillä enää istua, opiskelu ja työn kehittäminen jatkuvat.

Aktiivista toimintaa kiinnostuneille

Järjestömme nuorisotoiminta on tällä hetkellä uuden edessä. Taavoitteena olisi tuottaa juuri nuorten näköistä toimintaa, puhutaan osallistavasta menetelmästä. Siinä nuoret itse olisivat aktiivisesti mukana ideoimassa, toteuttamassa ja samalla itsekin oppimassa tärkeitä asioita, joita toiminnassa pitää huomioida. Ei nuorisotoiminnan tarvitse olla kuivaa sananhelinaa vaan tekemistä, kokemista ja yhdessä oloa. Tällä hetkellä meillä on 2–3 tapaamista vuodessa, joista yksi (1) on kansainvälinen, lähinnä pohjoismaista yhteistyötä. Aiheina voi olla lähes mitä vain, kuten liikuntaa, ajankohtaisia ja vaihtuvia teemoja sekä tutustumista erilaisiin paikkoihin.

Kansainvälinen yhteistyö Pohjoismaiden kanssa on ehkä kiinnostavin juttu tällä hetkellä. Mukana on 5–10

nuorta aikuista neljästä (4) eri Pohjoismaasta. Joka toinen vuosi järjestetään viikon leiri ja joka toinen vuosi on viikonlopun mittainen tapaaminen. Aiheet valitaan nuoria ajankohtais-

ti koskettavista teemoista, joita ovat esim. työllistyminen, koulutus ja yhteiskunnalliset muutokset. Viimeisin nuorisoviikko järjestettiin 2011 heinäkuussa Norjan Kristiansandissa.

Seuraavat tapahtumat

11.–13.5.2012

Suunnittelemme 2013 kesän nuorisoviikon ohjelmaa ja tutustumme Helsingin Nuorisoasiainkeskuksen toimintaan. Käymme mm. Seikkailutalossa.
Ilmoittautuminen 10.4. mennessä.

Lisätietoja ja ilmoittautumiset nuorten tapahtumiin voi lähettää nuoriso- ja järjestöohjaajalle sähköpostilla, tekstiviestillä tai jättämällä Facebookiin yksityisviestin. Kannattaa seurata Uutislehtiä ja Tuntosarvilehtiä sekä omaa postia.

Sanna Tuomaala

nuoriso- ja järjestöohjaaja
Suomen Kuurosokeat ry
sanna.tuomaala@kuurosokeat.fi
040 774 9207 (tekstiviestit) ◆

28.–30.9.2012

Tutustumme Tampereella nuoria kiinnostaviin kohteisiin. Ehdotuksia otetaan vastaan.
Ilmoittautuminen 24.8. mennessä.

1.–7.7.2013

järjestetään pohjoismainen nuorisoviikko, jonka isäntämaana toimii Suomi. Paikkavaihtoehtoina Tampere, Turku tai Helsinki.

Kannanotto tulkin / viittomakielen ohjaajan / avustajan käytöstä

Suomen Kuurosokeat ry 4.2.2012

Kuurosokeus on toiminnallinen haitta, joka vaikuttaa ensisijaisesti henkilön kommunikaatioon, tiedonsaantiin, liikkumiseen ja ympäristöön orientoitumiseen sekä arkielämästä selviytymiseen. Voidakseen turvata osallisuuden yhteiskuntaan, lähiyhteisöön mutta myös omaan elämäänsä tarvitsee kuurosokea henkilö erilaisia palveluja ja tukitoimia. On tärkeää, että niissä on huomioitu kuurosokeusproblematiikka ja kuurosokeiden kanssa työskentelevät henkilöt ovat ammattitaitoisia ja osaavat kuurosokeuteen liittyviä erityistaitoja. Näin turvataan kuurosokean henkilön ihmisoikeudet.

Kuurosokeiden kommunikaatiotavat ovat hyvin moninaiset ja tämä on hyvin otettu huomioon uudessa tulkkauspalvelulaissa. Kuurosokealla on tulkkauspalvelulakiin perustuva oikeus tulkin käyttöön. Tulkkauksella tarkoitetaan viittomakielellä tai jollakin muulla kommunikaatiota selventävällä menetelmällä tapahtuvaa viestin välittämistä.

Viestin välittäminen voi tapahtua kahden kielen välisenä tai kielen sisäisenä, kun käytetään jotakin kommunikaatiota täydentävää tai selventävää menetelmää. Kuurosokeiden tulkin tehtäviin kuuluvat kielen kääntämisen lisäksi opastus sekä ympäristön kuvailu.

Kuurosokealla henkilöllä saattaa olla tulkkia käyttäessään tilanteita, joissa tulkin apu ei riitä. Tulkkien ammattisäännösten mukaan tulkki ei anna ohjausta tai avustusta tulkkaustilanteessa eikä hänen vastuullaan ole huolehtia sovittujen asioiden toteutumisesta. Erilaisissa asioimistilanteissa, kuten lääkärikäynnit, virastoissa asioimiset tai opiskelutilanteet, voi asiakas tarvita tukea, ohjausta tai apua voidakseen selviytyä tilanteesta. Ongelmaksi on muodostunut myös pyörätuolissa istuvan asiakkaan työntäminen tai muun pienen avun antaminen, kuten esim. silmätipat kerhossa.

Arkielämästä selviytymisen tukemiseksi kuurosokealla vaikeavam-

maisena on vammaispalvelulain mukainen subjektiivinen oikeus henkilökohtaiseen apuun.

Lain toteutuminen käytännön tasolla on ongelmallinen, koska kuurosokeiden kommunikaation taitavia avustajia on todella vaikea löytää. Avustajilta edellytetään kuurosokean kohtaamiseen, kommunikaatioon, opastamiseen ja avustamiseen liittyviä erityistaitoja. Erityistaidot omaavan henkilön palkkaus on ongelmallinen, koska he eivät suostu tulemaan työhön palkalla, jonka saa kuka tahansa kouluttamaton avustaja. Hallituksen esitys vammaispalvelulaista mahdollistaa kuitenkin korkeamman palkan maksamisen tilanteessa, jossa avustajalta edellytetään erityistaitoja. Tämä ei kuitenkaan toteudu käytännön tasolla kunnissa.

Suomessa on koulutettu jo useamman vuoden ajan viittomakielen ohjaajia.

Heidän koulutukseensa sisältyy kommunikaatio-opetusta, ohjaus- ja avustamistaitojen opetusta sekä kahdessa koulutusyksikössä eli Kuopiossa ja Rovaniemellä myös kuurosokeusopintoja. He ovat tulkkien ja henkilökohtaisten avustajien välimaastossa oleva ammattiryh-

mä, jolla on valmiudet ja osaaminen kuurosokean henkilön osallisuuden ja selviytymisen tukemiseen arkielämässä. Viittomakielen ohjaajan osaamisalueeseen kuuluvat myös opastus, ympäristön kuvailu ja sosiaalishaptisten menetelmien eli kehon kautta välitettävän informaat-ion käyttö. Viittomakielen ohjaajien ammatillisesta osaamisesta hyötyvät myös muut aisti- ja puhevammaiset.

Kuurosokea henkilö hyötyy tulkista, henkilökohtaisesta avustajasta sekä viittomakielen ohjaajasta. Optimaalisin ratkaisu olisi, että hänellä olisi mahdollisuus valita kuhunkin tilanteeseen sopivin henkilö ja sitä kautta saada kokonaisvaltainen tuki ja laajemmat valinnanmahdollisuudet. Tulkki kielen kääntämiseen, opastamiseen, kuvailuun ja sosiaalishaptisten menetelmien käyttöön, henkilökohtainen avustaja arkielämästä selviytymiseen ja viittomakielen ohjaaja tilanteisiin, joihin ei liity tulkkaamista, mutta kyllä opastusta, kuvailua ja sosiaalishaptisten menetelmien käyttöä sekä ohjaamista ja tukemista tilanteesta selviytymiseksi.

Sekä viittomakielen ohjaajan että kuurosokeiden tulkin osaamisalueisiin kuuluvat opastus, kuvailu ja so-

siaalishaptisten menetelmien käyttäminen.

Mikäli kuurosokealla olisi mahdollisuus valita, riippuisi valinta tilanteesta. Mikäli tilanteeseen liittyisi selkeästi kielen kääntämistä ja tulkkausta, valitsisi hän tulkin. Mikäli hän selviytyisi tilanteesta itse puhuen ja kuullen (esimerkiksi kuulolaitteen, sisäkorvaistutteen tai induktion avulla), mutta tarvitsisi opastusta, kuvailua ja sosiaalishaptisten menetelmien käyttöä, voisi hän valita joko tulkin tai viittomakielen ohjaajan. Tällaisissa tilanteissa haaste asiakkaan selviytymisessä on siirtynyt enemmänkin näkemisen tuoman rajoitteen puolelle.

Viittomakielisillä, mutta myös puheella kommunikoivilla kuurosokeilla, on arkielämässä tilanteita, joissa he nyt käyttävät tulkkia, koska viittomakielen ohjaajaa ei ole käytettävissä. Tehtävä kuitenkin sopisi hyvin viittomakielen ohjaajan toimenkuvaan. Esimerkiksi kaupassa käynti, erilaiset lyhyet asioinnit tai avustaminen matkalla, joihin ei liity tulkkausta, ulkoilu ja liikunta yleensä, virkistystilanteet esim. kahvilassa tai ruokailemassa käynnit. Näissä tilanteissa on tärkeää, että avustava henkilö pystyy kommunikoidaan kuurosokean henkilön

kanssa ja mahdollistamaan osallisuuden kuvailun ja sosiaalishaptisten menetelmien kautta. Viittomakielen ohjaajan tehtäviin kuuluu myös asiakkaan tukeminen esimerkiksi opiskelutilanteissa.

Monivammaiset kuurosokeat henkilöt eivät useinkaan hyödy tulkista. Heillä on kuitenkin kuurosokeuden mukanaan tuomia vaateita kohtaamiseen, kommunikaatioon, tiedonsaantiin sekä ohjaamiseen ja tukemiseen liittyen.

Heitä palvelisi parhaiten viittomakielen ohjaajan koulutuksen saanut henkilö.

Asiakkaan kannalta laajemmat valinnanmahdollisuudet tukevat selviytymistä ja mahdollistavat kokonaisvaltaisen tuen saamisen ja sitä kautta osallisuuden toteutumisen. Yhteiskunnan kannalta ei ole mielekästä hukata koulutetun ammattiryhmän – viittomakielen ohjaaja - osaamista. Tärkeää olisi saada sopivan koulutuksen saanut henkilö oikeaan tilanteeseen, jolloin esimerkiksi tulkkeja riittäisi paremmin niihin tilanteisiin, joissa heitä todella tarvitaan. Tulkin ja viittomakielen ohjaajan toimiminen työparina on hyvä toimintamalli tilanteissa, joissa tarvitaan sekä tulkkaamista

että tukea ja ohjausta. Asiakkaan näkökulmasta voi syntyä kiusallisia tilanteita silloin, kun käytetään työpareja. Esimerkiksi, jos mukana on kaksi tulkkia ja avustaja / viittomakielen ohjaaja eli tilanteessa on asiakkaan lisäksi 3–4 henkilöä. Onko inhimillisesti katsoen mielekästä liikkua suuren työntekijäjoukon kanssa erilaisissa arkielämän tilanteissa?

Uusien toimintamallien tai lakimuutosten kehittämistyössä tulee aina huomioida asiakkaan yksilöllisyys ja vaihtelevat tilanteet. Asiakkaalla tulee aina olla oikeus itse päättää ja valita työntekijä, jonka hän katsoo parhaiten palvelevan itseään kussakin tilanteessa. Tämä edellyttää asiakkaiden kouluttamista tietoisiksi kunkin ammattiryhmän osaamisesta ja työhön kuuluvista tehtävistä. Tämä voisi hyvin olla osa järjestöjen tekemää työtä. ♦

*Tuntosarven
toimitus
toivottaa
kaikille
lukijoille*

*Hyvää
pääsiäistä!*

Kela tiedottaa

Tietokoneen myöntäminen näkövammaiselle hierojalle/kuntohoitajalle työn apuvälineenä - uusi linjaus voimaan 8.3.2012 alkaen

Terveysosaston Kuntoutusryhmän aikaisemman tulkinnan mukaan tietokonetta lisälaitteineen ei ole voitu myöntää apuvälineenä itsenäisenä yrittäjänä tai ammatinharjoittajana toimivalle näkövammaiselle hierojalle/kuntohoitajalle. Perusteena on ollut, ettei laitteiston puuttumisen ole katsottu hankaloittavan kohtuuttomasti kyseistä työtä. Jos kyseessä on ollut olennaisia ansioita tuottava yritystoiminta tai ammatinharjoittaminen, on tietokonelaitteiston hankintaan voitu kuitenkin myöntää elinkeinotukea.

Terveysosaston Kuntoutusryhmä on tehnyt asiasta uuden linjauksen. Hieroja-kuntohoitajan työtehtäviinkuuluvat hieronnan lisäksi olennaisena osana välttämättömät kirjoittamis- ja kirjaamisasiat, joista osa on lakisääteisiä. Jotta näkövammaisen hieroja pystyisi suoriutumaan kirjallisista töistä, tarvitsee hän sellaista tietokonetta, jossa on näkövammaisen tarvitsemat apuohjelmat/lisälaitteet. Voidaan

katsoa, että näkövammaisen suoriutuminen hieroja-kuntohoitajan työstä ilman tietokonetta olisi kohtuuttoman vaikeaa tai rasittavaa. Myös viimeaikaisessa oikeuskäytännössä on päädytty myöntämään tietokone apuvälineenä silloin, kun on katsottu, että näkövammaisen suoriutuminen työstä ilman tietokonetta lisälaitteineen on kohtuuttoman vaikeaa.

Jotta tietokone voitaisiin myöntää näkövammaiselle apuvälineenä, tulee sen olla enemmän kuin ammatinharjoittajan perustyöväline. Lisäksi edellytetään, että asiakas tarvitsee tietokoneeseen vamman vuoksi tarpeellisia, yksilöllisesti suunniteltuja lisälaitteita ja että apuvälinettä käytetään työssä, joka takaa asiakkaalle toimeentulon.

Myöntöedellytysten täytyessä näkövammaiselle, itsenäisenä yrittäjänä tai ammatinharjoittajana toimivalle hierojalle/kuntohoitajalle tulee myöntää tietokonelaitteisto käyttö-

koulutuksineen elinkeinotuen sijasta apuvälineenä.

Ammatillisen kuntoutuksen etuusohjeet tarkennetaan vastaamaan linjausta seuraavan etuusohjepäivityksen yhteydessä. ♦

Aluesihteerin esittäytyy

Teksti: Marika Kangas, kuva: Kalle Kiviniemi

Olen **Marika Kangas**, uusi aluesihteerin sijainen Helsingin ja Uudenmaan alueella. Olen Heli Lappalaisen sijaisena 20.2.–14.12.2012. Olen muuttanut pääkaupunkiseudulle Turusta, jossa valmistuin kasvatustieteen maisteriksi, pääaineenani erityispedagogiikka. Alun perin olen kuitenkin kotoisin Tampereen seudulta. Olen myös opiskellut viittomakieltä ja toivonkin oppivani sitä työssä lisää. Viittomanimeä minulla ei myöskään vielä ole.

Olen opintojeni ohella työskennellyt mm. työhönvalmentajana ja henkilökohtaisena avustajana. Opintojeni aikana olen myös tehnyt es-

teettömyys- ja saavutettavuustyötä Turun yliopiston ylioppilaskunnassa. Vapaa-ajallani tykkään liikkua ja ulkoilla sekä viettää aikaa ystävien kanssa.

Aluesihteerin työnkuvaan kuuluu auttaminen, tukeminen ja neuvonta erilaisissa asioissa, joten voit ottaa yhteyttä minuun ja voimme yhdessä selvittää tilannetta.

Odotan mielenkiinnolla yhteisiä tapaamisia – toivottavasti voin olla avuksi! ♦

Yhdessä eteenpäin

Henkilöstöhallinnon kehittäminen JET-koulutuksessa

Teksti: Pirkko Lieko, kuva: Heikki Majava

Projektin aiheena oli: Henkilöstöhallinnon prosessien kartoitus, kehittäminen ja sähköisten lomakkeiden käyttöönotto.

Nykytilan kartoitus

Projektin aikana kuvattiin kaikkien taloushallinnon prosessien nykytila. Samalla pohdittiin yhdessä taloushallinnon tiimin kanssa, voidaanko jotain asiaa tehdä paremmin ja yksinkertaisemmin. Samalla tehostimme taloushallinnon työntekijöiden tiimityötä. Yhdessä pystymme tuottamaan parempaa palvelua koko yhteisölle.

Projektin tavoitteet

JET-tutkinrossa jokainen joutui tekemään jonkin kehittämisprojektin. Valitsin henkilöstöhallinnon prosessien kehittämisen. Miksi henkilöstöhallinto? Kaikki muut taloushallinnon prosessit oli uudistettu kahden edellisen vuoden aikana. Henkilöstöhallinnossa tulee tapahtumaan muutoksia

parin vuoden kuluessa. Henkilöstöhallinnon prosesseja hoidetaan kolmessa toimipisteessä, jokainen omalla tavallaan. Prosessit haluttiin saada yhdenmukaisiksi kaikissa yksiköissä. Henkilöstöhallinnossa tehdään tuplatyötä, koska toimipisteet ovat hajallaan. Varsinainen henkilöstöhallinto on keskitetty Tampereen Kuurosokeiden Toimintakeskukseen ja keskustuomistoon Helsinkiin. Henkilöstöhallinnossa yksi työntekijä on jäämässä eläkkeelle parin vuoden kuluessa, toinen muutaman vuoden päästä. Tietotaito haluttiin saada ajan tasalle ja uudistettua, ettei mitään osa-aluetta jätetä tekemättä ja tieto saadaan siirtymään työntekijältä toiselle.

Suunnitelman toteutus ja tavoitteiden saavuttaminen

Vuoden 2011 loppupuolella sähköiset lomakkeet otettiin käyttöön henkilöstöhallinnossa. Koekäyttö aloitettiin ensin keskustuomistossa ja siirretään vähitellen koko organisaa-

Onnelliset todistuksensa saaneet ryhmäkuvassa. Takarivissä vasemmalta: Kai Leinonen, Risto Hoikkanen ja Marko Vainiomaa. Eturivissä vasemmalta: Ritva Rouvinen, Pirkko Lieko, Raili Iso-Antila, Merja Kovanen ja Kaija Pekkanen.

tion. Työntekijät tekevät itse poisalo- ja lomatietonsa sähköisillä lomakkeilla, jotka siirtyvät esimiehille hyväksyttäväksi ja sieltä suoraan tiedostosiirrolla taloushallinnon järjestelmiin. Tieto syötetään vain kerran.

Lomakkeiden esteettömyys testattiin aloitusvaiheessa. Testauksen suorittivat IT-yksikön apuvälineasiantuntijat SuperNovalla ja JAWS:lla. Pyrin mahdollisuuksien mukaan huomioimaan käytettävyyden.

Lopputulos

JET-koulutuksen alussa projektille tehtiin aikataulu- ja toteutussuunnitelma. Suunnitelma ja aikataulu toteutuivat hyvin. Koulutus oli antoisaa ja sai meidät esimiehet toimimaan yhdessä tiiminä. Projektin avulla saimme mielestäni hyvin taloushallinnon tiimin toimimaan yhdessä ja yhteistä tavoitetta kohti. Ohjelman kehitystyö jatkuu henkilökunnalta saadun palautteen pohjalta.

Kehittämisterveisin
Pirkko Lieko
talousjohtaja

Taustaa

Suomen Kuurosokeat ry:lle järjestetty esimieskoulutus, JET-tutkinto, Tampereen Aikuiskoulutuskeskuksessa. Koulutus alkoi 1.9.2010 ja päättyi 15.2.2012.

Koulutukseen osallistui kaikkiaan 13 esimiestä. Kaksi esimiestä oli jo aikaisemmin tehnyt tutkinnon. He osallistuivat koulutukseen mentoreina. Tutkinnon sai suoritettua kaikkiaan 10 esimiestä, yhden tutkinto valmistuu myöhemmin.

Hallitus osallistui tiiviisti koulutukseen antaen tutkintoaiheita ja palautetta. ♦

JET-koulutuksesta käytännön hyötyä työn suunnitteluun

Teksti: Sinikka Merkkiniemi

Johtamisen erikoisammattitutkinto oli laajuudeltaan varsin kattava, mutta haluan nostaa koulutuksesta esille kaksi asiaa: yhteisen keskustelun ja suunnittelun kollegojen kanssa sekä kehittämisprojektin, josta koen saaneeni omaan työhöni suurimman hyödyn. Olin ehtinyt olla vain muutaman kuukauden töissä Suomen Kuurosokeat ry:ssä, kun koulutus alkoi. Olin siinä ajassa eh-

tinyt havaita, että kolmessa yksikössämme oli varsin paljon toisistaan poikkeavia käytäntöjä. Sen seurauksena asioiden käsittely ja päätöksenteko venyivät mielestäni joskus jopa kohtuuttoman paljon. Koin, että työskentely oli usein tehotonta, sillä pienen asian hoitaminen vaati usein monen ihmisen työpanoksen. Näitä toisistaan eriäviä käytäntöjä pääsimme koulutuksen myötä yh-

dessä keskustelemaan ja saimme luotua joihinkin toimintatapoihin yhteiset työyhteisön pelisäännöt. Koen tämän yhdistävän ja vahvistavan järjestöämme työnantajana, mutta lisäksi auttavan meitä suuntaamaan ja käyttämään resurssejamme tehokkaammin kuurosokeustyöhön.

Uusien toimintatapojen tai pelisääntöjen vieminen osaksi toimintakulttuuria vaatii muutoksia vahoihin käytäntöihin. Muutokset aiheuttavat työyhteisössä aina jonkinasteisen ”sekasorron”, ainakin hetkeksi. Työyhteisön toimintatapoihin liittyvien muutosten lisäksi on muutostarvetta ollut myös kuntoutustoiminnassa, yllättävänkin paljon. Muutostarve on tullut sekä maksajan eli Kelan taholta sekä organisaation sisältä vuoden 2010 alusta tapahtuneen organisaatiomuutoksen myötä. Tällöin Kuurosokeiden Toimintakeskuksen asumis- ja kuntoutustoiminta ja Kuulonäkövammaisten Kuntoutumiskeskuksen toiminta ”vietiin” kuntoutumis- ja asumispalvelujen alle. Kelan taholta muutostarvetta ovat tuoneet uusien standardien myötä tulleet yhä tiukemmat vaateet kuntoutuksen toteuttamiselle.

Muutostarvetta on viimeisen puoleltoista vuoden aikana ollut paljon. Osa muutoksista on ollut varsin pie-

niä, mutta varsinkin kuntoutustoiminnan toteuttamisessa on ollut myös isommille muutoksille tarvetta. JET-koulutukseen sisältynyt kehittämisprojekti toimi loistavana työkaluna Kelan kuntoutustoiminnan muutosten läpiviemisessä. Projektinomaisessa työskentelyssä on monia etuja. Jotta tuotosta voi arvioida, on kehitettävä toiminta tai asia rajattava mahdollisimman hyvin. Rajaminen ohjasi kehittämisprojektiani kuntoutuksen kehittämisen kannalta olennaisiin asioihin ja auttoi myös kehittämistä vaativien asioiden priorisoinnissa. Tuotoksen arvioimiseksi oli löydettävä konkreettisia mittareita ja niitä asettaessa tuli pohdittua niin toiminnallista kuin taloudellista näkökulmaa. Ilahduttavaa oli todeta, että projektin myötä positiivisia tuloksia saavutettiin molemmissa. Projektityöskentelyn hyötynä koin myös aikataulullisen rajauksen ja sen myönteisen vaikutuksen oman työni suunnitteluun. Johtopäätöksenä voin todeta, että kehittämisprojektin myötä löysin itselleni sopivan ja tehokkaan työkalun. Uskon, että tulen jatkossa hyödyntämään työmenetelmää laajemminkin esimies- ja kehittämistyössä.

Sini Merkkiniemi
kuntoutumispäällikkö ♦